

Структурні реформи в Словаччині – найкращі практики

Петер Голіас
Директор INEKO, Словаччина
Жовтень 24, 2014

Семінар на тему: “Покращення інтеграційних шансів України”
Київ

Ключові фактори успішного розвитку держави

1. Наявність впливових про-реформаторських груп
2. Прозора приватизація, державні тендери за участю міжнародних компаній
3. Податкова реформа: спрощення системи оподаткування та зниження прямих податків
4. Забезпечення гнучкості ринку праці
5. Пенсійна реформа: залежність розміру пенсії від розміру пенсійних внесків, запровадження самодостатнього другого рівня пенсійної системи
6. Освітня реформа (2003): запровадження фінансування шкіл відповідно до кількості учнів
7. Збільшення прозорості та боротьба з корупцією

Впливові про-реформаторські групи

- Багато реформ є непопулярними, суперечать законним інтересам чи є технічно важкими
- Як подолати ці перешкоди? В Словаччині нам пощастило мати:
  - Сильний громадський сектор та аналітичні центри
  - Незалежне ЗМІ
  - Експертів (наприклад, банківські аналітики), які охоче надають коментарі ЗМІ
  - Освічених політиків та державних діячів, що відповідають за впровадження реформ

Прозора приватизація

- До 1999: Переважно непрозорі методи приватизації, перевага надавалась місцевим інвесторам, які мали зв'язки з політиками
- Після 1999: Державні тендери за участю міжнародних компаній, пряий продаж стратегічним інвесторам, ціна як єдиний критерій вибору
- Основні передумови:
  - Інвестори з демократичних та розвинених країн принесуть передові знання та культуру, що прискорить економічні перетворення та покращить конкурентоспроможність країни
  - Конкуренція за найкращу ціну забезпечить максимально високі доходи державного бюджету

Інвестиції “з коричневого поля”

- Банківський сектор та страхування (повністю приватизоване)
  - Erste, Raiffeizen, Intesa, UniCredit, Allianz, Generali тощо
- Телекомунікації (мажоритарний пакет акцій чи повний контроль)
  - Оператор стаціонарного зв'язку : Deutsche Telekom (51%)
  - GSM: Orange, O2 (100%)
- Енергетика (мажоритарний пакет акцій чи 49% з участю в управлінні)
  - Розподільники електроенергії (49%): E.ON, EDF, RWE
  - Газовий сектор (49%): Gaz de France & Ruhrgas (в 2014 був замінений на чеський холдинг EPH)
  - Виробник електроенергії (66%): Enel
  - Нафтопроводи (49%): Yukos (в 2006 викуплений урядом)

Важливо зазначити

- Приватизація державних монополій вимагала:
  - Встановлення нових незалежних регуляторів
  - Дерегуляції цін з негативним короткостроковим впливом на населення, зокрема в сфері енергетики

Податкова реформа (2004) - передумови

- Інвестори виступають за спрощену систему та зменшення податків на прибуток підприємств
- Нижчі прямі податки стимулюють трудову активність та зменшують можливості для ухилення від сплати податків
- Зменшення прямих податків вимагає підняття непрямих податків, що є непопулярним кроком
- Таким чином, в питанні політичної економіки, виплати фізичним особам з низьким доходом є однією з основних передумов для проведення успішних реформ

Основні заходи

- Суттєве спрощення Податкового кодексу :
  - Стара система містить 90 винятків, 19 джерел неоподаткованого доходу, 66 товарів, що не оподатковуються, та 37 товарів зі спеціальними податковими ставками. Податкова реформа скасовує більшість з них.
  - Скасування трьох дрібних податків– податок на подарунок, податок на спадок та податок на передачу рухомого майна

Основні заходи

- 19% ставка податку на дохід фізичних осіб замість 5 прогресивних ставок
  - В 2013 була введена вища ставка - 25%
- 19% ставка податку на прибуток підприємства замість 25%
  - В 2013 ставка збільшилась на 23%, зараз вона перебуває на рівні 22%
- 0% ставка податку на дивіденди замість 15%
- Комбінований нормативний податок на прибуток підприємства та податок на дивіденди знизився з 36.3% у 2003 році до 19% в 2004 (найнижчий в ОЕСР)

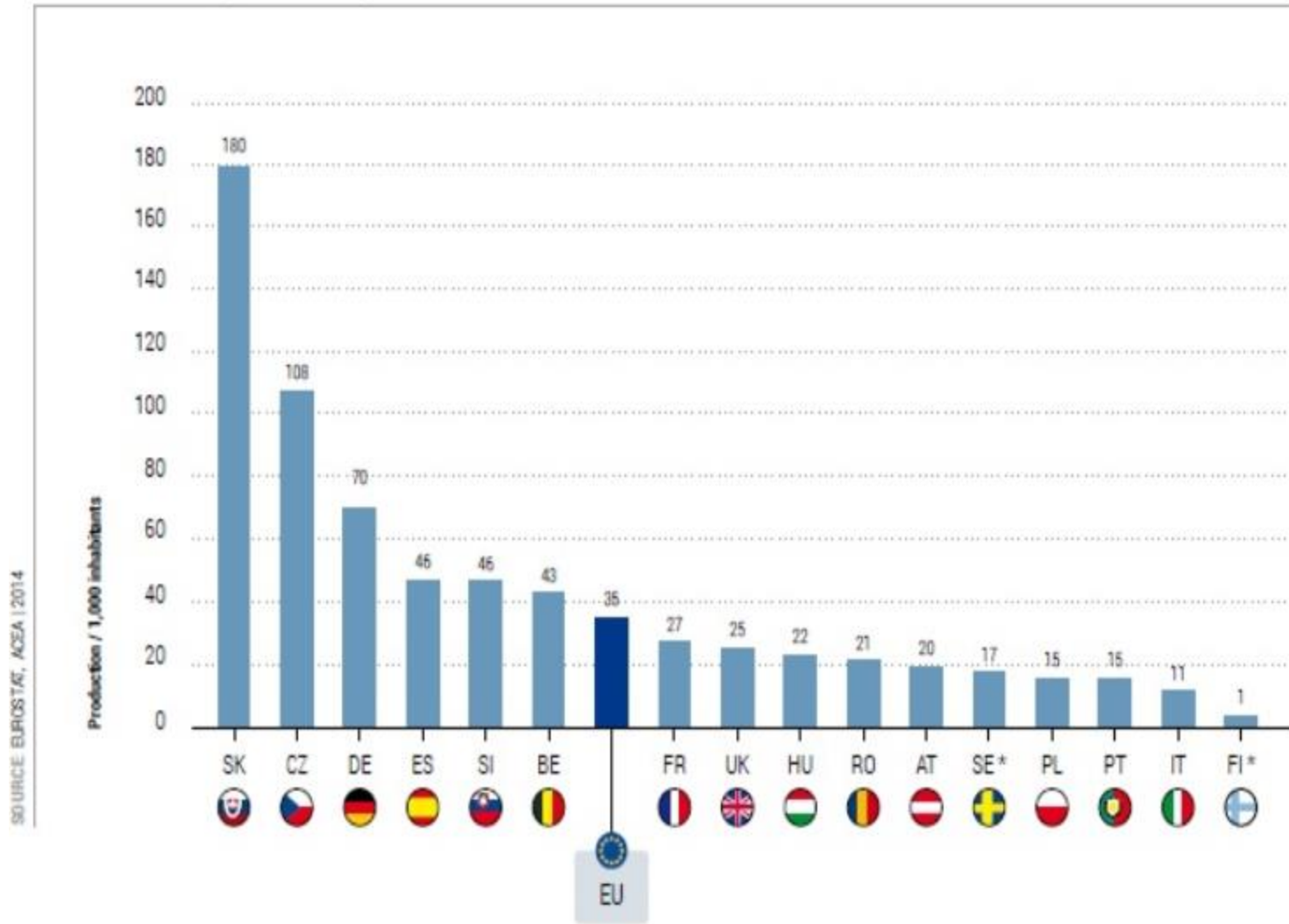
Основні заходи

- 19% ставка ПДВ замість 14% ставки з верхньою межею, що не перевищує 20%
  - Пізніше була введена 10% ставка ПДВ на книги та ліки
- Збільшення акцизного податку на мінеральну олію, тютюн та тютюнові вироби, алкогольні напої та пиво
- Допомога малозабезпеченим верствам населення :
  - Збільшення базового прожиткового мінімуму за рахунок податків з €968 до €2,021 на кожного платника податку в 2004 (€3,803 в 2014)
  - Кожна особа із місячною заробітною платою нижче 40% від середньої заробітної плати (€317 в 2014) була звільнена від сплати податку на дохід фізичної особи. Всі інші платили 19% від різниці між розміром їхнього доходу та доходу, що не оподатковувався

Інвестиції ”з зеленого поля”

- Автомобільна та електронна промисловість (2005: Peugeot-Citroen, Kia; збільшення обсягу виробництва в Volkswagen; Sony, Samsung), а пізніше в сфері інформаційних технологій (IBM, Dell)
- Стрімке зростання ВВП переважно в 2006-08 роках
- Починаючи з 2012 року, Словаччина була найбільшим виробником автомобілів на душу населення в світі

Motor vehicle production per 1,000 inhabitants | 2013

SD SOURCE: EUROSTAT, ACEA | 2014

* only production of cars available in 2013

Source: <http://www.acea.be/statistics/tag/category/per-capita-production>

Витрати при звільненні

- Перед початком реформи : повідомлення про звільнення за 3 місяці плюс 2 місяці грошової допомоги у разі звільнення
- Реформа (2003): 3 чи 3 (2 чи 2 за трудові договори з тривалістю менше , ніж 5 років)
- 2007: 2 плюс 2 чи 3 плюс 3
- 2011: 1 чи 1 (за трудові договори з тривалістю менше, ніж 1 рік); 2 чи 2 (за договори з тривалістю більше 1 року і менше 5); 3 чи 3 (за договори з тривалістю 5 років і більше)

Грошова допомога при звільненні

- 2013: Повторне введення узгоджувальних дій захисту та його зростання:
  - 1 плюс 0 (для договорів, що укладені більше, ніж на 1 рік);
  - 2 плюс 0 (більше, ніж на 1 рік і менше, ніж 2 роки);
  - 2 плюс 1 (більше, ніж на 2 роки і менше, ніж 5 років);
  - 3 плюс 2 (більше, ніж на 5 років і менше, ніж на 10);
  - 3 плюс 3 (більше ніж, на 10 років і менше, ніж на 20 років);
  - 3 плюс 4 (більше, ніж 20 років)

Інші заходи

- Збільшення понаднормового ліміту з 150 годин до 400 годин в рік (40-годинний робочий тиждень, плюс 8 годин понаднормової роботи)
- Практично необмежене збільшення тривалості дії строкових договорів; на даний час обмежено до 2 років (за винятком сезонних робіт) з можливістю підписати новий тимчасовий контракт не раніше, ніж за 6 місяців після закінчення 2-річного періоду.
- Слабші профспілки
- 2009: Гнучкий робочий графік (Flexi-conto)

Пенсійна реформа

- Трейдоф між Merits & Solidarity:
  - Поступове приведення пенсійних виплат у відповідність до пенсійного внеску
- Тривала фінансова стабільність:
  - Збільшення пенсійного віку
    - 2004: Поступово до 62 років для чоловіків та жінок
    - 2017: Пенсійний вік буде прив'язаний до середньої тривалості життя
  - Індексування пенсій:
    - 2004: Автоматичне (середня заробітна плата та інфляція)
    - 2012-16: Транзитний період: Збільшення на фіксовану суму /або інфляція
    - 2017: Індексування лише за рівнем інфляції для пенсійного кошику

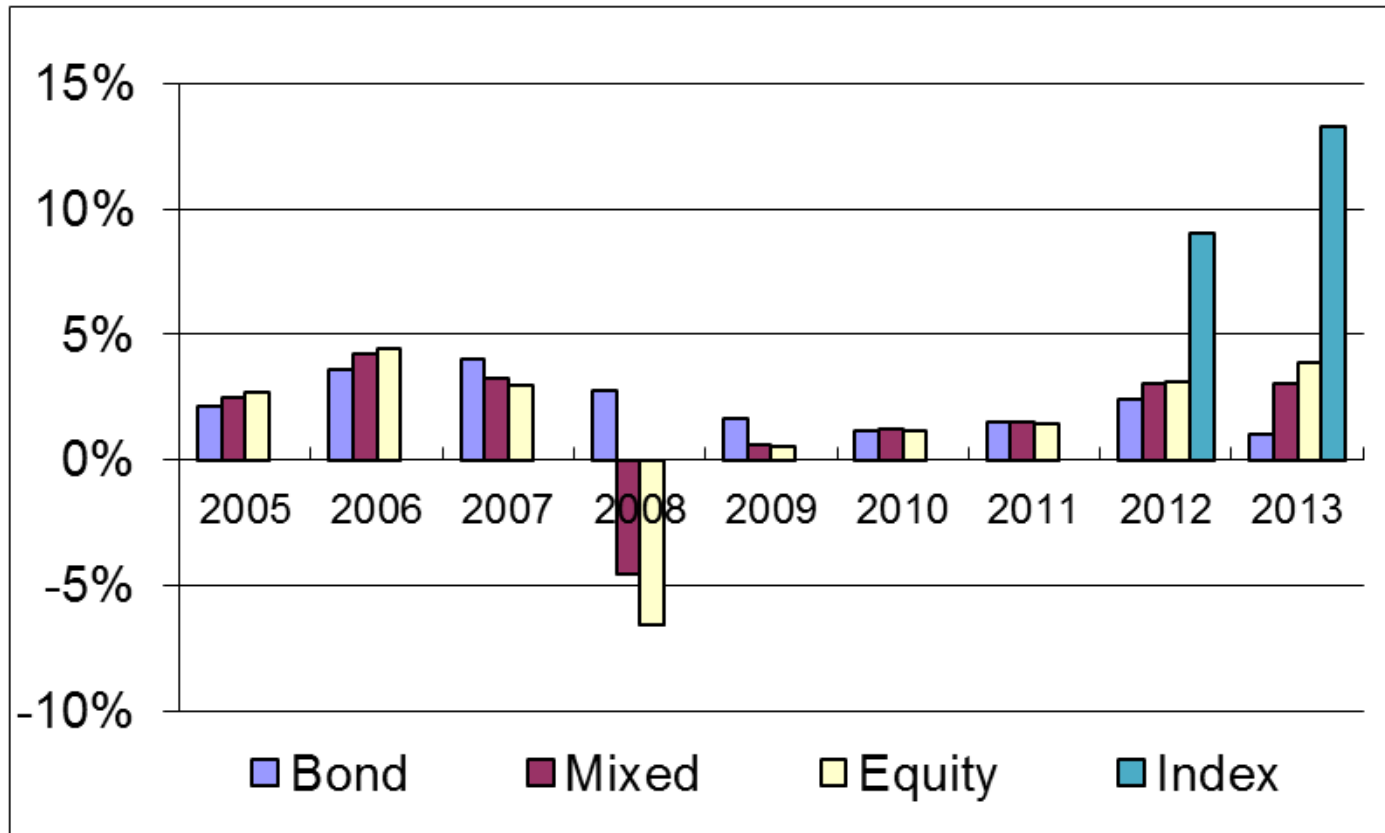

Пенсійна реформа

- Створення самодостатнього другого рівня пенсійної системи
  - 2005: 9% ставки внеску (загальної зарплати)
  - Вартість зміни близько 1.1% ВВП щорічно була покрита за рахунок доходів від приватизації (2005-2009), згодом - безпосередньо з державного бюджету
  - 2012: Ставка внеску знизилась до 4%, очікується, що вона поступово зросте до 6% до 2024
  - Фонди: Компанії, що займаються пенсійним забезпеченням (на даний час, їх є шість) зобов'язані адмініструвати два види фондів - гарантійний пайовий фонд і негарантійний акціонерний капітал. Добровільно вони також можуть керувати змішаним та пайовим фондом.

Повернення коштів

Gross returns of funds in the fully funded second pension pillar (weighted averages)

Source: INEKO

Освітня реформа

- 2003: Запровадження “нормативного” фінансування в залежності від кількості учнів (нормативний = фіксована сума грошей на кожного учня) з однаковим фінансуванням для початкових та середніх державних і приватних шкіл
- Цілі :
  - Збільшення прозорості фінансування шкіл
  - Покращення раціоналізації та ефективності – якість повинна гарантуватись вільним вибором шкіл (студенти та їхні батьки повинні вибирати найкращі школи).
- Проблема: брак інформації щодо якості

Оцінка якості

Gymnázium, Poštová 9, Košice - Staré Mesto

513 ŽIAKOV (Z TOHO 0 EXTERNÝCH)

0 ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

- UČITEĽOV

Zobraziť viac

HODNOTENIE ŠKOLY

2009 - 2012

2010 - 2013

2011 - 2014

8,2

ŠKOLA S VYNIKAJÚCIMI
VÝSLEDKAMI

7,9

MATURITY

10

ÚČASTI NA SÚŤAŽIACH

-

INŠPEKCIA

7,5

MIMORIADNE VÝSLEDKY

2,1

PEDAGOGICKÝ ZBOR

9,5

NEZAMESTNANOSŤ ABSOLVENTOV

7,7

PRIJÍMANIE NA VŠ

6,9

FINANČNÉ ZDROJE

OHODNOŤTE ŠKOLU

★★★★☆ 3,7

3 HODNOTENIA

Pridať komentár

ÚDAJE ZA JEDNOTLIVÉ ROKY

2009

2010

2011

2012

2013

2014

MATURITY

	PERCENTIL V RÁMCI GYM	POČET BODOV ZO 100	PRIEMER ZA GYM	POZNÁMKA
+ Slovenský jazyk	95	82	74	na základe 119 žiakov
+ Matematika	95	77	59	na základe 52 žiakov
+ Maďarský jazyk	-	-	60	
+ Slovenský jazyk a slovenská literatúra	-	-	56	
+ Anglický jazyk B1	-	-	85	
+ Anglický jazyk B2	89	72	61	na základe 83 žiakov
+ Nemecký jazyk B1	-	-	-	
+ Nemecký jazyk B2	17	38	51	na základe 1 žiaka

Джерело:
інформаційний
портал INEKO на
тему початкової та
середньої шкіл,
<http://skoly.ineko.sk/>

Основні заходи

- 1998-2002: Приватизація банків, телекомунікацій та енергетичної галузі
- 2000: Вільний доступ до Акту про інформацію (відсутня заборона на “торговельні таємниці”)
- Відкрите законодавство:
  - Портал <http://jaspi.justice.gov.sk> надає повну інформацію щодо ряду законів та офіційних бюлетенів
  - Портал <http://www.rokovania.sk> містить повну інформацію щодо законодавчих ініціатив з повним текстом коментарів та відповідей

Основні заходи

- 2003: Он-лайн бізнес-реєстр (зручний у користуванні, легко знайти)
- 2004: Спеціалізований Суд та Прокуратура (основна увага приділяється звинуваченням в корупції)
- 2007: Земельний кадастр доступний в режимі он-лайн
- 2011: Опублікування усіх договорів щодо купівлі-продажу нерухомості та рахунків-фактур державних інституцій в мережі Інтернет
  - Договори набувають чинності після їх опублікування
  - Перехід від “ за запитом” (на основі інформаційного запиту громадян) до автоматичної прозорості
  - Портали, які легко можна знайти в мережі Інтернет (наприклад, <http://tender.sme.sk>)

Основні заходи

- 2011: Вайдер використовує обов'язкові електронні аукціони та інші форми конкуренції в сфері державних закупівель. За даними Transparency International Slovakia, це викликало збільшення заявок на участь в державних закупівлях і дозволило заощадити до 6-15%.
- 2012: Опублікування судових рішень в Інтернеті, випадковий вибір суддів
- Сучасні виклики: Ініціатива щодо відкритості інформації, оцінювання якості та ефективності державних послуг

Дякую за увагу!

Більш детальна інформація на:

http://www.ineko.sk/file_download/817